

## POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Stanisław Stankiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 kwietnia 2025 r. w Warszawie sprawy z wniosku pełnomocnika powoda Z.B.

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Jacka Grełę wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 1701/24

postanowił:

**odrzucić wniosek.**

SSN Stanisław Stankiewicz

## UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek powoda Z.B., zastępowanego przez adwokata M.F. o przeprowadzenie testu niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 1701/24.

Pełnomocnik powoda wniósł o: „zbadanie w trybie przepisu art. 29 § 5 i 9 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym (t. jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 z późn. zm.) spełnienia przez Sędziego Sądu Najwyższego Jacka Grela wymogów niezawisłości i bezstronności, a w konsekwencji stwierdzenie, że w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki spełnienia przez przytoczonego w tym miejscu Sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowania po powołaniu, a których to przesłanek niespełnienie w okolicznościach niniejszej sprawy może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości oraz bezstronności, mającego wpływ na wynik niniejszej sprawy”. W uzasadnieniu wniosku wskazano m.in.: „obecne orzekanie w sprawie rozpoznawanej pod sygnaturą akt I CSK 1701/24 przez SSN Jacka Grela stanowić będzie rażące naruszenie przepisów art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 2, art. 6 ust. 1 i 3, a także art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 47 karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz polegające na rozpoznaniu złożonego w niniejszej sprawie nadzwyczajnego środka zaskarżenia przez Sąd Najwyższy w składzie sprzecznym z przepisami prawa, tj. polegającym na rozstrzygnięciu sprawy przez osobę powołaną na urząd w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) oraz pozbawieniu powoda prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Zdaniem autora wniosku: „powszechnie dostępne materiały oraz publikacje wskazują zaś na wysoki poziom powiązań przytoczonego w tym miejscu Sędziego z władzą ustawodawczą oraz wykonawczą, która to okoliczność z całą pewnością wpływa na publiczne postrzeganie wskazanego wyżej przedstawiciela władzy sądowniczej pod względem jego bezstronności oraz niezawisłości”. Pełnomocnik powoda przywołał

publikacje (linki do stron internetowych) i wskazał, że „skład orzekający w niniejszej sprawie zarówno posiada wiedzę co do wadliwości swojego powołania, jak i również może mieć silne powiązania z władzą ustawodawczą oraz wykonawczą, będąc przedstawianym w mediach jak osoba popierająca oraz jednocześnie wprowadzająca zmiany w polskim wymiarze sądownictwa w 2017 r.”. Autor wniosku podkreślił, że: „SSN Jacek Grela został nominowany na stanowisko prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobrę, który na przestrzeni lat 2015-2022 brał czynny udział we wprowadzaniu zmian w strukturze i organizacji władzy sądowniczej Rzeczypospolitej Polskiej, których to zmian założenia oraz okoliczności im towarzyszące powszechnie określone zostały mianem kryzysu polskiego wymiaru sprawiedliwości, sądów powszechnych oraz samego Sądu Najwyższego”. Zdaniem autora wniosku „opisana powyżej zależność nie dotyczy tylko okoliczności „towarzyszących powołaniu sędziego, lecz sytuacji prawnych i faktycznych, w których znajduje się sędzia Sądu Najwyższego orzekający w niniejszej sprawie, w tym sytuacji wynikłych już po jego powołaniu bądź mających miejsce przed tym zdarzeniem. Stan ten prowadzi zaś do stwierdzenia, iż w niniejszej sprawie rzeczywiście dochodzi do sytuacji, w której może dojść do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy prowadzonej pod sygnaturą akt I CSK 1701/24”.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Wniosek pełnomocnika powoda nie mógł być przedmiotem rozpoznania, albowiem nie spełniał określonych w ustawie warunków dopuszczalności i stąd podlegał odrzuceniu.

Na wstępie przypomnieć należy, że ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1259) z dniem 15 lipca 2022 r. wprowadzono przepisy art. 29 § 4-25 regulujące instytucję tzw. testu niezawisłości i bezstronności. W uzasadnieniu ustawy nowelizującej wskazano m.in., że „celem tej instytucji jest zapewnienie uczestnikom postępowania sądowego (...) gwarancji procesowych, że

nie występują jakiejkolwiek wątpliwości odnośnie bezstronności i niezawisłości sędziego orzekającego w sprawie”.

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t. j: Dz.U. 2024 r. poz. 622; dalej: „u.SN”) dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności sędziego). Podkreślić przy tym wypada, że zadaniem wskazanej instytucji badania niezawisłości i bezstronności sędziego nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy (zob. postanowienie SN z 3 listopada 2022 r., V KB 10/22). Zgodnie bowiem z art. 29 § 4 u.SN okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. W art. 29 § 6 u.SN określono przy tym katalog spraw, w których wniosek o zbadanie niezawisłości i bezstronności można złożyć. W myśl ww. unormowania wniosek o stwierdzenie przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN, można złożyć wobec sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wyznaczonego do składu rozpoznającego: 1) środek zaskarżenia; 2) sprawę dyscyplinarną; 3) sprawę o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury; 4) sprawę z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczącą sędziego Sądu Najwyższego oraz 5) sprawę z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania stwierdzić należy, że w przedmiotowej sprawie złożony wniosek pochodzi od strony postępowania przed

Sądem Najwyższym, a zatem od osoby uprawnionej (zob. art. 29 § 7 u.SN). Zgodnie z art. 87<sup>1</sup> § 1 k.p.c. w zw. z art. 29 § 8 zd. czwarte u.SN został on też sporządzony, podpisany i wniesiony przez fachowego pełnomocnika. W świetle artykułu 29 § 9 u.SN - wniosek inicjujący test niezawisłości i bezstronności sędziego powinien - pod rygorem jego odrzucenia bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 10 u.SN) - czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5 (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2). Rzecz jednak w tym, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, to oczywiste jest, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (przykładowo czynności jurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie SN z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 oraz przywołane w jego uzasadnieniu orzecznictwo).

Tymczasem wniosek pełnomocnika powoda Z.B., złożony w sprawie I CSK 1701/24, w sposób oczywisty nie czyni zadość tym wymaganiom. Autor wniosku co do zasady akcentuje okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego SN Jacka Greli (powołanie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, „wysoki poziom powiązań SSN Jacka Greli z władzą ustawodawczą oraz wykonawczą”, jak również jego „czynny udział we wprowadzaniu zmian w strukturze i organizacji władzy sądowniczej”), jednakże powołane okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Jacka Greli mają charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania

standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez sędziego, co w oczywisty sposób ignoruje brzmienie art. 29 § 5 u.SN. Ponadto, pełnomocnik powoda nie sprostął obowiązkowi przedstawienia okoliczności postępowania sędziego Jacka Greli - już po jego powołaniu - które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 1701/24. Pomimo jedynie formalnego wskazania w treści wniosku, że wzmiankowane w nim zależności wymienionego Sędziego od „władzy wykonawczej oraz ustawodawczej”, nie dotyczą tylko „okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, lecz sytuacji prawnych i faktycznych, w których znajduje się” sędzia Sądu Najwyższego Jacek Grela, „w tym sytuacji wynikłych już po jego powołaniu”, to w rzeczywistości pełnomocnik powoda nie podał żadnych zdarzeń ani zachowań sędziego SN Jacka Greli, mających miejsce po jego powołaniu na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, które w okolicznościach danej sprawy mogłyby świadczyć o jego potencjalnym braku niezawisłości lub bezstronności, mającym wpływ na wynik sprawy. Tym samym poza okolicznościami związanymi z powołaniem sędziego, nie przedstawiono jakichkolwiek argumentów wskazujących na to, jak w okolicznościach tej konkretnej sprawy, eksponowane naruszenie standardu niezawisłości i bezstronności, związane z powołaniem na urząd sędziego, mogłoby wpływać na jej wynik, przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Złożony zatem wniosek nie mógł zostać rozpoznany co do istoty, skoro podniesiona w nim argumentacja sprowadzała się jedynie do ogólnego zakwestionowania niezawisłości i bezstronności sędziego SN Jacka Greli. Pełnomocnik powoda Z.B. nie spełnił także wymagania formalnego w postaci załączenia do wniosku dowodów, które popierałby przytoczone przez niego okoliczności. Tak sformułowany wniosek, nawet z powołaniem się na orzecznictwo TSUE i Sądu Najwyższego dotyczące niezawisłości i bezstronności sędziowskiej, nie może być uznany za prawidłowe żądanie stwierdzenia, że w sprawie I CSK 1701/24 zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN. Celem kontroli i stosowania kryteriów określonych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, jest zapewnienie rozpoznania sprawy przez sąd spełniający

kryteria niezależności i bezstronności, zaś nie następcza kontrola aktu powołania sędziego. Kontrola ta ma charakter wstępny i następuje na etapie uchwał Krajowej Rady Sądownictwa o rekomendowaniu sędziego, wyłącznie w sytuacji ich zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Inaczej prowadziłoby to do naruszenia prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej do powoływania sędziów, w świetle potwierdzonej także przez TSUE w wyroku z 19 listopada 2019 r. niedopuszczalności kontroli sądowej aktów ustrojowych Prezydenta Rzeczypospolitej. Nie sposób także pominąć, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji). Nadanie przez Konstytucję RP mocy powszechnie obowiązującej orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego oznacza, iż jest nimi związany także Sąd Najwyższy. Odnosi się to również do akcentowanej przez autora wniosku uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), która utraciła moc normatywną wskutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK ZU poz. 61/2020).

Podkreślenia zatem wymaga, że we wniosku nie dopełniono trzeciego wymogu wynikającego z treści art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, pomijając przesłankę „okoliczności danej sprawy”. Nie powołano w stanowisku pełnomocnika argumentów wskazujących na to, jak w okolicznościach tej konkretnej sprawy, eksponowane we wniosku naruszenie standardu niezawisłości i bezstronności związane z powołaniem na urząd sędziego i późniejszym postępowaniem sędziego, mogłoby wpływać na wynik jej sprawy przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Braki te zgodnie z art. 29 § 10 zd. 1 u.SN stanowią podstawę do odrzucenia wniosku, albowiem w obliczu treści powołanego przepisu, wniosek niespełniający wymagań, o których mowa w § 9, podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych.

Ustawodawca nie sprecyzował, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania jego dopuszczalności, w tym spełnienia wymagań formalnych i terminowości jego złożenia, a w konsekwencji ewentualnego odrzucenia. W art. 29 § 15 u.SN ustawodawca określił jedynie skład właściwy do „rozpoznania”

wniosku; użyte w tym przepisie sformułowanie oznacza merytoryczne rozpoznanie wniosku, a zatem podjęcie decyzji o uwzględnieniu wniosku (wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy) albo o oddaleniu wniosku (art. 29 § 18 i 19 u.SN).

Wprawdzie na gruncie przepisów o zażaleniu dominuje stanowisko, że pojęcie „rozpoznania zażalenia”, o którym mowa w art. 397 § 1 k.p.c., obejmuje również orzeczenie co do jego dopuszczalności (zob. uchwały SN: z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20, OSNC 2021, z. 11, poz. 74; z 7 grudnia 2021 r., III CZP 87/20, OSNC 2022, z. 7-8, poz. 67), jednakże przyjęcie takiego rozumienia również na gruncie przepisów o teście prowadzi do wniosków niemożliwych do przyjęcia. Po pierwsze, nie może budzić wątpliwości, że pojęcie „rozpoznawać” nie ma w przepisach prawa procesowego i ustrojowego w pełni utrwalonej treści, co wyłącza możliwość automatycznego odnoszenia jego znaczenia przyjętego na tle określonej regulacji do innych przepisów, w związku z czym prawidłowe odczytanie jego sensu powinno być zawsze poprzedzone analizą kontekstu językowego, w jakim zostało użyte, i odwołaniem się do adekwatnych argumentów celowościowych. Po drugie, przyjęcie, że odrzucenie wniosku o test jest rozpoznaniem tego wniosku, oznaczałoby, że o odrzuceniu wniosku - z powodu braków formalnych, z powodu złożenia z naruszeniem terminu lub z powodu niedopuszczalności z innych przyczyn - musiałby każdorazowo decydować skład 5 sędziów, po uprzednim wysłuchaniu sędziego, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 15 u.SN). Obowiązek wysłuchania sędziego, jeżeli wniosek *a limine* polega odrzuceniu, podważa racjonalność przyjętego sposobu procedowania. Po trzecie, uwzględniając, że z powyższych argumentów wynika, iż skład Sądu Najwyższego właściwy do odrzucenia wniosku nie został uregulowany w ustawie o Sądzie Najwyższym, zwłaszcza zaś w art. 29 § 15 u.SN, niezbędne jest odwołanie się do odpowiednio stosowanych przepisów o zażaleniu obowiązujących w postępowaniu, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 24 u.SN). W konsekwencji znajdują w tym zakresie zastosowanie przepisy procedury cywilnej przewidujące skład jednoosobowy (art. 397 § 1 k.p.c. w zw. z art. 29 § 24 u.SN; *vide*: postanowienia SN: z 6 lutego 2023 r., III CB 5/23; z 12 kwietnia 2023 r., III CB 7/23; z 2 sierpnia 2023 r., III CB 29/23; z 15 stycznia 2024 r., III CB 7/24; z 17 października 2024 r., III CB 91/24).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

*SSN Stanisław Stankiewicz*

(R.N.)

[a.ł.]